

# EN BANGKOK TAMBIEN HAY RATAS

LES LLUITES VEINALS DE LES DONES  
ALS BARRIS OBRERS DE BARCELONA

LA VOZ  
AHOGADA  
PROYECTO ESCÉNICO

PROYECTO  
SIN  
ORA  
Y A VECINDOS



Projecte guanyador  
1er Premi  
filadora  
2021

MIREIA CLEMENTE

LAURA SANCHO

IVÁN CAMPILLO

DIRECCIÓ I DRAMATÚRGIA: IVÁN CAMPILLO

DOSSIER

# EN BANGKOK TAMBIÉN HAY RATAS

LES LLUITES VEÏNALS DE LES DONES  
ALS BARRIS OBRERS DE BARCELONA

# ÍNDEX

## I. EN BANGKOK TAMBIÉN HAY RATAS

EL PROJECTE

CONNEXIÓ INTERGENERACIONAL

## II. LA HISTÒRIA

L'ARRIBADA A BARCELONA

EL SEVILLANO

EL BARRAQUISME

LA LLUITA VEÏNAL

LA ROSI I LA MARI

## III. LA VOZ AHOGADA PROJECTE ESCÈNIC

## IV. FITXA TÈCNICA (Sinopsi, idioma, durada)

## V. REQUISITS TÈCNICS

## VI. CONTACTE

# I. EN BANGKOK TAMBIÉN HAY RATAS

Les lluites veïnals de les dones als barris obrers de Barcelona.

La cia. La Voz Ahogada Projecte Escènic ([lavozahogada.com](http://lavozahogada.com)), guanya el **primer premi de LA FILADORA 2021** amb el projecte **“Les dones que van construir els barris de Barcelona. Les lluites veïnals dels anys 60-70”**.

## EL PROJECTE

El projecte consisteix en la creació i representació d'una peça de teatre documental que parla del paper de les dones al moviment veïnal als anys 60 i 70 a Barcelona. (Sant Martí i 9 Barris), la qual té el títol de: **“EN BANGKOK TAMBIÉN HAY RATAS”**.



Per realitzar la creació de l'obra hem fet un procés participatiu amb associacions de veïns i veïnes, arxius municipals, ateneus, casals, i entitats dels dos barris implicats, per recollir el testimoniatge de les dones que hi van participar. Hem fet entrevistes a més d'una vintena de dones, hem difós fragments de les entrevistes a les nostres xarxes socials (Twitter, Instagram, Facebook): [@lavozahogada](https://twitter.com/lavozahogada). Hem col·laborat

amb historiadors/es especialitzats en els moviments veïnals com Marc Andreu Acebal i amb entitats memorialistes com l'Associació Catalana d'Expressos Polítics del Franquisme (ACEPF).

## CONNEXIÓ INTERGENERACIONAL

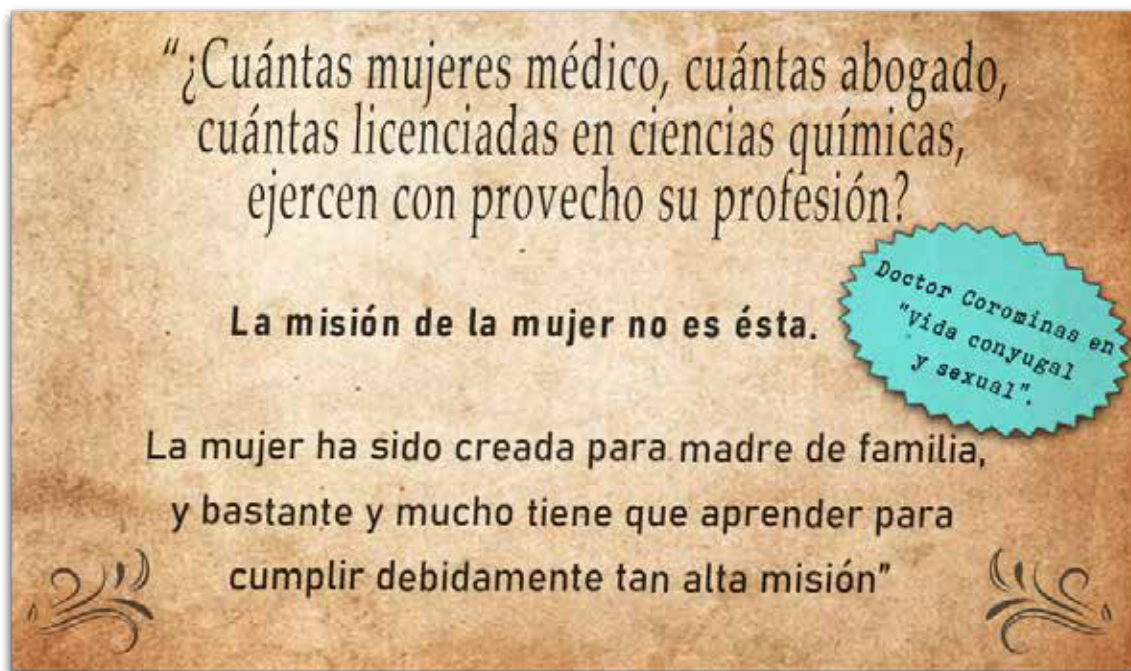
L'altra pota del projecte és la **connexió intergeneracional**, per això hem treballat durant un trimestre amb dos instituts (IES Nou Barris i IES Maria Espinalt) l'alumnat dels quals han rebut formació i han pogut realitzar entrevistes i recerca amb el nostre suport, i han pogut fer seguiment del procés creatiu de l'espectacle. Aquesta tasca l'hem realitzat amb la col·laboració de la Comissió Pedagògica de l'ACEPF.

Amb tots els testimonis, la bibliografia, el suport d'historiadors i les entitats, el resultat és un espectacle de teatre documental amb música i muntatges audiovisuals.

## II. LA HISTÒRIA

“**En Bangkok también hay ratas**”, és la resposta que va donar el llavors alcalde franquista Joaquín Viola a la Comissió d’Urbanisme de l’Associació de veïns de la Verneda a Sant Martí, quan van anar a queixar-se de la brutícia i la insalubritat al barri.

Així ens ho va explicar l’Estrella, una de les dones que ens ha donat el seu testimoni. La història de l’Estrella, com la de la Maruja, la Yoyi, la Maribel i tantes altres, és la història de totes aquelles dones que en una època de dictadura, on a la situació de falta de drets i llibertats del franquisme, s’hi havia d’afegir la precària situació de la dona en el feixisme, que havia de patir a més pel sol fet de ser dona.



Contra un sistema de govern autoritari i corrupte, contra un masclisme i un feixisme ultracatòlic que les denigrava com a éssers vius que només poden realitzar-se tenint fills i estan sotmeses en tot moment a l’autoritat d’un home, a ser propietat d’un home. Contra tot això van haver de lluitar aquestes dones, protagonistes de l’espectacle.

## L'ARRIBADA A BARCELONA

El règim franquista va derogar les lleis de la República i es va tornar a l'ordre rural anterior. La situació dels camperols, ara poc més que esclaus, va fer que entre 1941 i 1970 més d'1 milió 300 mil persones deixessin el camp andalús i marxessin a d'altres ciutats per tal de buscar feina i poder alimentar a les seves famílies.



## EL SEVILLANO

Durant els anys 50 i 60, milers i milers de persones del sud d'Espanya es veien obligades a venir a Barcelona fugint de la misèria i de la persecució de la postguerra i buscant una nova oportunitat per sobreviure. Molts d'ells arribaven en aquells trens inacabables, lents i massificats que des del lloc d'origen, al Sud, rebien el nom de «el Catalán» i de tornada, segons fos el seu destí, eren coneguts com “el Malagueño”, “el Granaíno” i el “Sevillano”.

## EL BARRAQUISME

La necessitat d'absorbir la gran quantitat de gent que arribava a Barcelona i la precarietat en què es trobava el país durant la dictadura, feia que es formessin nous assentaments de barraques a zones com Capitán Arenas, el Somorrostro, el Camp de la Bota o la Perona. L'erradicació dels barris de barraques va durar dècades i els últims nuclis no van desaparèixer fins poc abans dels Jocs Olímpics del 92.

Després, a districtes de Barcelona com Sant Martí, es van arribar a construir més d'un miler d'habitatges en tan sols sis mesos. Eren edificis d'apartaments acabats de qualsevol manera, alguns encara sense aigua corrent, electricitat ni clavegueram. Eren les anomenades: "barraques verticals".

"La força del moviment veïnal durant els anys 70 a Barcelona va aconseguir la destitució de tres alcaldes no democràtics en menys de quatre anys. El primer (Porcioles) i el tercer (Viola) cessats per les protestes dels veïns, i el segon (Masó) com a reacció als avenços del moviment ciutadà."

Marc Andreu Acebal.

## LA LLUITA VEÏNAL

A partir dels anys 60, va créixer un sentiment d'associació i de necessitat de reivindicació que va ser l'inici dels futurs moviments veïnals que, a poc a poc, i a base de lluites i protestes, van anar aconseguint millores pels barris. En aquest context històric comença la lluita de les nostres protagonistes.



## LA ROSI I LA MARI

La “Rosi” i la “Mari”, són dos personatges creats a partir de les vivències i records de totes aquestes dones que van viure les lluites veïnals i que ens han deixat el seu testimoni.

A través de la seva història, ens passejarem pel barraquisme de la Perona, patirem la corrupció franquista que especulava amb terrenys, requalificava espais verds i construïa barris sencers sense cap mena de servei ni de planificació urbanística, i viurem com es van aconseguir totes les coses en aquells barris, a base de lluita.

Al llarg de l'obra viurem de la mà de la “Rosi” i la “Mari” el creixement de les associacions de barri, i el seu gran esforç, any rere any per canviar les coses i fer de les zones més oblidades de la ciutat uns barris habitables. Raptarem amb elles l'autobús de la línia 12 per tal de fer-lo arribar al seu barri, i ocuparem espais per a places públiques i, en definitiva, canviarem amb elles la història dels seus barris i, per descomptat la història de Barcelona.



# III. LA VOZ AHOGADA

## PROJECTE ESCÈNIC

La cia. La Voz Ahogada Projecte Escènic ([lavozahogada.com](http://lavozahogada.com)), es dedica a la recerca i difusió de la memòria mitjançant les arts escèniques i activitats pedagògiques, s'ha especialitzat a treballar de la mà d'entitats memorialistes i d'historiadores/ors especialistes de cada temàtica tractada, testimonis, i altres agents de participació ciutadana.

Hem realitzat muntatges com a "AVOZAHOGADA. Un homenatge a Miguel Hernández" (Teatro del Barrio), "UNA NOVA PRIMAVERA. La història de les Brigades Internacionals" (Sala Mirador), "LA LOLA. Memorias de una mujer republicana (Almeria Teatre), o "DONES LLIURES. Les preses polítiques de la Trinitat al final del franquisme" (LA MODEL).

## EQUIP

### LAURA SANCHO, Actriu

Es forma com a actriu estudiant interpretació amb Boris Rotenstein al Col·legi del Teatre i amb Josep Costa a l'Escola Memory, i cant amb Susana Domènech.

Comença la seva carrera professional l'any 1996 amb "La verbena de la Paloma" al teatre Tívoli, dirigida per CALIXTE BIEITO. El mateix any treballa al Teatro Nuevo Apolo de Madrid en el musical "La Maja de Goya", dirigida per VICENTE FUENTES i un any després inaugura el TNC amb "L'auca del senyor Esteve" dirigida per ADOLFO MARSILLACH.

Ha actuat en més de 30 muntatges, dels que podem destacar "Libretto per a Isolda" d'Esther Vilar. Versus Teatre i Teatro J.M. Rodero de Madrid. Direcció TERESA DEVANT. "Adeu a Berlín" (adaptació del musical Cabaret) Teatre Artenbrut, Dramatúrgia i direcció JOSEP COSTA. "Las Otras" Teatre Capitol. Adaptació i Direcció JOSEP COSTA. "Tu digues que l'estimes" d'Iván Campillo. Teatre Gaudí Barcelona. Direcció IVAN CAMPILLO.

A televisió ha treballat a TV3 primer formant parella còmica amb Pep Guinyol com a Poca i Solta, a l'espai infantil Club Super 3, i després a les sèries "La riera" amb el personatge de Gràcia, (2014-2015) i "El cor de la ciutat" amb el personatge d'Iris, (2004-05 i 2007-09).

## **MIREIA CLEMENTE, Actriu i documentació**

Actriu, màster en estudis teatrals per l'Institut de Teatre, doctorada en arts escèniques amb La memòria històrica a Catalunya (1976-2018 polítiques i actuacions, arts escèniques i dramatúrgies ). Especialitzada en teatre per a la transformació social i per a la comunitat. Com a actriu ha treballat en obres de teatre clàssic a Madrid sota la direcció d'Ángel Gutiérrez al Teatre Chèjov a Madrid i gira estatal amb Antonio Díaz-Florián a Madrid.

Ha treballat tres anys a la Universitat Nacional de Timor Oriental al Sud-est asiàtic, on ha desenvolupat projectes d'arts escèniques i audiovisuals vinculats als drets humans per a la Cooperació Espanyola, i agències de Nacions Unides com Unicef, entre d'altres.

El 2016 promou la creació de "A VOZ AHOGADA. Un homenatge a Miguel Hernández" on participa com a actriu i a partir d'aquí crea la cia "La Voz Ahogada Projecte Escènic" on treballa en tots els muntatges de la companyia com a actriu i com a coordinadora de documentació, treballant amb historiadors i testimonis, i diferents agents.

## **IVÁN CAMPILLO, Autor i director**

Professional de les arts escèniques, llicenciat en Art Dramàtic per l'Institut de Teatre amb més de 20 anys d'experiència en els escenaris com a actor, director i autor teatral i docent. Debuta el 1995 sota la direcció de Ricard Salvat amb "En la ardiente oscuridad" (Buero Vallejo) i "La pell de brau" (Salvador Espriu).



Ha protagonitzat el musical “Cabaret” (personatge Cliff Bradshow) en la Producció Stage sota la direcció Original de Sam Mendes i és una cara coneguda a TV3 on ha intervingut en sèries televisives com: “El joc de viure”, “Laberint d’ombres”, “El cor de la ciutat”, “Ventdelplà” i “La Riera”. Com a autor i director ha dut a terme muntatges en cartellera a Barcelona per diferents companyies. Des de comèdies (“Tu digues que l’estimes”, “Salvem les balenes ... I el meu matrimoni, què?”, “Totes les parelles ho fan”) fins a clàssics (“La importància de ser Frank” d’Oscar Wilde, traducció i adaptació, “Els còmics d’una nit d’estiu” a partir de l’obra de Shakespeare).

Forma part de La Voz Ahogada Projecte Escènic des del primer muntatge com a autor i director en els 4 projectes realitzats i també com a actor en dos d’ells.

## **JORGE SARRAUTE, Música original i arranjaments**

Professor de piano, teoria i solfeig pel Conservatori Alberto Williams de Buenos Aires. Ha actuat en nombrosos festivals i sales de concerts de tot el món.

Ha treballat fent arranjaments com a músic intèrpret amb Ovidi Montllor, JA Labordeta, Maria de la Mar Bonet, Raimón, Marina Rosell, Sisa, Carles

Cano, La Bullonera, Elba Picó, entre d’altres. Com a docent, inaugura amb altres professors al Taller de Músics de Barcelona el 1979 com a professor de contrabaix.

Com a compositor té una llarguíssima trajectòria tant en cinema i televisió, així com arts escèniques ja sigui teatre, dansa i circ, treballant per grans companyies (Comediants, Artristras, Circ Cric, etc.). També ha escrit diverses obres per l’Ajuntament de Barcelona en



diferents actes institucionals (la Mercè, Grec, Campanyies contra la xenofòbia, Banda Municipal, etc.) i per la Generalitat de Catalunya a Festival per la diversitat. Amb la seva obra per a coral i percussió 'El cant de la Terra' ha dirigit el cor de la Capella de Santa Maria de la Mar i el Cor Nacional de Cuba al teatre Karl Marx de l'Havana. Actualment, segueix amb el seu treball com "músic de batalla" amb diversos cantants, el grup vocal Gospel Viu, concerts de jazz, música popular catalana i tango amb músics locals, Missa Criolla al Palau de la Música Catalana, etc. Forma part de La Voz Ahogada Projecte Escènic des del primer muntatge com a compositor, responsable dels arranjaments, i assessorament i direcció musical.



## **RAÚL GALLEGOS, Producció, il·luminació i espai sonor**

Format com a productor i regidor d'escenari. Vinculat al món de l'espectacle des de fa 7 anys, inicialment com a regidor i actualment també com a tècnic de llums. Ha treballat amb empreses com Focus, La Brutal, La Perla 29 o Blanc Produccions i ha participat en espectacles de renom com "Barcelona", de Pere Riera, "A cel obert", de Josep Maria Pou o "El Petit Príncep", d'Àngel Llàcer.

Actualment, combina la regidoria teatral amb la direcció tècnica de La Voz Ahogada Projecte Escènic.

## **SERGI SALAMÉ, Vídeo i projeccions.**

Tècnic aeronàutic en el Centre de Control Aeri de Barcelona (Enaire) treballant a torns 24h responsable de la continuïtat del servei tècnic que es presta als controladors i vídeo activista.

Participa en organitzacions sindicals nacionals i internacionals promovent la seva professió d'ATSEP (Air Traffic Security Electronics Personnel).

Durant el 15M va participar en la comissió tècnica de Comunicacions de la Coordinadora del 15M BCN, en 15MBCNTV i en la comissió de difusió del 15M Poblenou, especialitzant-se en creació audiovisual.

Així mateix ha participat en la comissió de Comunicació i de territori de Bcomú, d'ICV i d'EnComú Podem.

En el desenvolupament d'aquestes funcions ha creat múltiples productes audiovisuals, ja siguin streamings, entrevistes, documentals o registrant esdeveniments per al seu arxiu, fins i tot en accions de desnonaments o protestes de la PAH enfront de bancs, etc. posant la seva càmera davant de policies parant així més que probables actes violents per part de la policia.

Quan La Veu Ahogada va presentar la seva obra en el transcurs de l'Homenatge a Pubill, Sergi Salamé va començar a registrar en vídeo totes les seves obres de teatre fins a l'actualitat.

Actualment, forma part de la Junta de l'Associació d'Expressos Polítics del Franquisme, precisament desenvolupant les funcions de creació audiovisual.

## **OLGA CARRILERO, Creació audiovisual i gràfica**

Dissenyadora gràfica tant en l'àmbit offline com en web i fotografia. Treballa amb diferents companyies teatrals i ha treballat els darrers 6 anys per a l'Ajuntament de Barcelona com a fotògrafa de diferents xarxes de comerç i de web manager.

Comença a col·laborar amb La Voz Ahogada en el projecte "DONES LLIURES. La Trinitat i la lluita per la democràcia als últims anys del

franquisme”.

## **ELENA BALLESTER, Responsable de vestuari.**

És estilista i dissenyadora en publicitat, televisió i teatre. En televisió destaquen el seu treball a la productora Cromosoma amb “Pol Nord” i “Cadena Perpètua”, i en Gestmusic-Endemol amb els programes “Hospital”, “Què Show”, “Quines Estrelles”, “Pluja d’Estrelles”, “Les nostres Estrelles”, “Gala de Cap d’Any 2000”, “Cançons”, “Gala de Navidad 2001”, “Es Busca un Estel” i “Eurojunior” i en la sèrie “Nit de misteri”. En cinema destaca el seu treball en la pel·lícula “Tras el cristal”, “Violetes”, “Mil Cretins” i “Any de Gràcia” de Ventura Pons. Amb la productora Minoria Absoluta ha treballat a “La Escobilla Nacional” i la pel·lícula “14 d’abril, Macià contra Companys” (Manel Huerga). Ha treballat a Tv3, al Departament de vestuari.

Comença a treballar amb La Voz Ahogada el 2016 sent la responsable de vestuari de “A VOZ AHOGADA. Un homenatge a Miguel Hernández” i “UNA NOVA PRIMAVERA. La història de les Brigades Internacionals”.

# IV. FITXA TÈCNICA

## SINOPSI

La “Rosi” i la “Mari” arriben a Barcelona amb les seves famílies en aquells trens lents i massificats de trist record per tota una generació d’immigrants.

Després de viure la duresa de les zones de barraquisme com la “Perona” o “Capitan Arenas”, es troben a les “Viviendas del Gobernador” i allà comença la seva amistat que les mantindrà unides per sempre en la lluita per la justícia social i les millores en els seus barris.

Amb els anys es converteixen en dues líders veïnals a Barcelona, una a Nou Barris i l’altra a Sant Martí, i estaran presents en totes les conquestes que es van aconseguir gràcies a les concentracions, vagues, manifestacions i protestes al llarg d’aquells anys 60 i 70.

Les veurem créixer i formar-se dins de les associacions de barris i veurem com la seva lluita fa créixer els mateixos barris, perquè sense l’esforç de totes aquelles dones que com la “Rosi” i la “Mari” van lluitar contra les injustícies, la corrupció i la dictadura, mai no hagués estat possible fer de les zones més oblidades de la ciutat uns barris habitables.

## IDIOMA

català i castellà

## DURADA

1 hora i 25 minuts.

## ESCENA

Muntatge amb projeccions de vídeo, fotografies.